

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
SESSION DE 1933-1934	N° 40		ZITTINGSJAAR 1933-1934
	SÉANCE du 7 Décembre 1933	VERGADERING van 7 December 1933	

PROPOSITION DE LOI

complétant l'article 41 de la loi sur les sociétés commerciales.

DÉVELOPPEMENTS

MADAME, MESSIEURS,

Nous avons l'honneur de déposer à nouveau, sur le Bureau de la Chambre, notre proposition de loi complétant l'article 41 de la loi sur les sociétés commerciales.

Cette proposition, déposée pour la première fois le 3 avril 1930, avait fait l'objet d'un rapport de notre honorable collègue, M. Mundeleer, mais avait été rendue caduque par le fait de la dissolution de 1932.

*
**

La proposition a pour but de fixer les règles suivant lesquelles doit être déterminé le droit de vote dans les sociétés anonymes.

L'article 41 de la loi sur les sociétés commerciales autorise la création de deux catégories d'actions : les actions représentatives du capital, et les parts bénéficiaires.

Ce même article prévoit qu'il appartient aux statuts de déterminer les droits attachés aux actions de l'une et l'autre catégorie.

A la faveur d'une interprétation que nous croyons abusive de la loi actuelle, les statuts de nombreuses sociétés ont affecté directement ou indirectement, un privilège de vote à certaines espèces d'actions. Leur but était, dans la plupart des cas, d'assurer par ce moyen, à un nombre restreint de porteurs, et sans qu'il soit tenu compte des intérêts sociaux, la prépondérance dans les assemblées générales.

Des événements récents ont démontré les abus auxquels peut conduire ce système, et l'opinion publique réclame que l'épargne puisse exercer efficacement le contrôle principal des affaires dans lesquelles elle a investi ses capitaux.

*
**

Nous vous demandons d'abord d'inscrire dans la loi le principe que le pouvoir de contrôle des actions

WETSVOORSTEL

tot aanvulling van artikel 41 der wet op de vennootschappen van koophandel.

TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Wij hebben de eer opnieuw ons wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 41 der wet op de vennootschappen van koophandel in te dienen bij het Bureau der Kamer.

Over dit voorstel, dat voor de eerste maal ingediend werd op 3 April 1930, werd reeds een verslag uitgebracht door oonzen achtbaren collega, den heer Mundeleer. Het voorstel is echter vervallen door de Kamerontbinding van 1932.

*
**

Het voorstel heeft voor doel de regelen vast te leggen volgens dewelke het stemrecht in de naamloze vennootschappen dient bepaald te worden.

Bij artikel 41 der wet op de vennootschappen van koophandel wordt het maken van twee categorieën van aandelen gemachtigd : de aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen en de winstaandeelen.

Ditzelfde artikel voorziet dat de statuten moeten bepalen welke rechten aan de aandelen van een en andere categorie verbonden zijn.

Door een naar ons oordeel verkeerde verklaring van de huidige wet, hebben de statuten van talrijke vennootschappen, rechtstreeks of onrechtstreeks, een stemprivilegie aan sommige soorten van aandelen verbonden. Hun doel was, in de meeste gevallen, aan een beperkt getal aandeelhouders en zonder dat rekening wordt gehouden met de belangen der firma, door dit middel, het overwicht in de algemeene vergaderingen te verzekeren.

Gebeurtenissen van jongen datum hebben de misbruiken aangetoond, waartoe dit stelsel kan leiden, en de openbare meening eischt dat het voornaamste toezicht op de zaken die met de spaargelden werden gedreven, door de spaarders kan uitgeoefend worden.

*
**

Wij vragen U vooreerst in de wet het principe te schrijven, dat het toezichtsvermogen vanwege de

représentatives du capital ne pourra jamais être rendu illusoire par l'intervention des titres communément appelés de second rang, en l'espèce les parts bénéficiaires.

Dans ce but, nous proposons qu'il soit interdit d'affecter à l'ensemble des titres de second rang un pouvoir de vote supérieur à la moitié de celui réservé aux actions représentatives du capital.

Si les parts bénéficiaires étaient toujours réparties entre les souscripteurs ou les apporteurs réels au prorata de leur prestation, cet usage ne pourrait être incriminé et n'aurait pas pour effet de répartir abusivement les influences.

Mais il n'en est pas toujours ainsi. Il arrive fréquemment, en effet, que les parts bénéficiaires sont retenues par les fondateurs ou attribuées lors de la constitution, dans le seul but d'assurer à leurs détenteurs la suprématie du vote dans les assemblées générales, sans même que cet avantage soit justifié par une collaboration équivalente à la constitution de l'avoir social.

La disposition proposée a pour effet de rendre vaine cette manœuvre.

Les auteurs avaient d'abord envisagé de ne limiter le pouvoir de vote des parts bénéficiaires qu'à concurrence du pouvoir réservé aux actions représentatives du capital.

Mais il apparaît immédiatement que ce système serait insuffisant.

En effet, une seule action de capital, jointe à l'ensemble des parts bénéficiaires, suffirait à assurer, à un groupe le contrôle de la société.

D'autre part, il n'est pas possible, comme certains semblent y incliner, de priver de tout droit de vote les parts bénéficiaires.

On peut parfaitement admettre que des apports réels soient rémunérés par des titres de second rang. Dès lors ceux-ci représentent une partie de l'avoir social, et l'on ne peut contester leur droit d'être représentés à l'assemblée générale.

La solution que nous vous proposons réserve cette possibilité dans une mesure raisonnable, en même temps qu'elle déjoue l'abus qui pourrait en être fait.

**

Il importe ensuite de commander, par une règle d'équité, le mode de détermination du pouvoir de vote de l'action représentative du capital.

L'actionnaire doit être mis à même de veiller à la sauvegarde du capital qu'il a investi. Dès lors, l'importance de cet investissement est la mesure naturelle de son droit de vote.

Le droit de vote de l'action de capital doit être proportionnel à la fraction du capital qu'elle représente.

houders van kapitaal-vertegenwoordigende aandelen, nooit vruchteloos kan worden gemaakt door de tussenkomst van de gemeenlijk genoemde tweede-rangstitels, te weten de winstaandeelen.

Met dit doel, stellen wij voor dat het verboden worde aan het geheel der tweede-rangstitels een stemkracht te geven voor de helft grooter dan die welke aan de kapitaal-vertegenwoordigende aandelen is verbonden.

Zoo de winstaandeelen steeds onder de inschrijvers of de wezenlijke inbrengers werden verdeeld, in verhouding tot hunne prestatie, zou dit gebruik niet kunnen gelaakt worden, en het zou niet voor gevolg hebben de invloeden verkeerdelijk te verdeelen.

Dit gebeurt echter niet altoos op die wijze. Dikwijls worden de winstaandeelen door de oprichters wederhouden of, bij de vestiging, toegekend met het enkel doel aan de houders er van het stemoverwicht te verzekeren in de algemeene vergaderingen, zelfs zonder dat dit voordeel gerechtvaardigd zij door een gelijkwaardige medewerking aan de vestiging van het maatschappelijk vermogen.

De voorgestelde bepaling heeft als gevolg die praktijk doelloos te maken.

De indieners hadden eerst gemeend de stemkracht van de winstaandeelen slechts te beperken tot beloop van de stemkracht aan de kapitaal-vertegenwoordigende aandelen voorbehouden.

Doch men ziet dadelijk dat dit stelsel onvoldoende zou zijn.

Inderdaad, een enkel kapitaalsaandeel, gevoegd bij het geheel der winstaandeelen, zou volstaan om aan een groep het toezicht over de vennootschap te verzekeren.

Anderzijds, is het niet mogelijk, zooals sommigen geneigd zijn te gelooven, de winstaandeelen van alle stemrecht te berooven.

Men kan gemakkelijk aannemen dat werkelijke inbrengen door tweede-rangstitels beloond worden. Van dit oogenblik af, vertegenwoordigen deze een gedeelte van het maatschappelijk vermogen, en men kan het recht ter algemeene vergadering vertegenwoordigd te zijn niet betwisten.

De door ons voorgestelde oplossing laat die mogelijkheid in een redelijke mate voortbestaan; tevens ontwricht zij het mogelijk misbruik dat daarvan zou kunnen gemaakt worden.

**

Vervolgens, is het noodig, door een billijkheidsregel, voor te schrijven hoe de stemkracht van de het kapitaal-vertegenwoordigende aandelen moet bepaald worden.

De aandeelhouder moet in de mogelijkheid gesteld worden over de vrijwaring van het door hem belegde kapitaal te waken. Dienvolgens, is de belangrijkheid van die belegging de natuurlijke maat van zijn stemrecht.

Het stemrecht van het kapitaalsaandeel moet in verhouding zijn tot het kapitaalsgedeelte dat het vertegenwoordigt.

Au mépris de ce principe de justice, de nombreuses sociétés ont créé un privilège de vote, soit en attribuant un vote plural à un groupe d'actions, soit en accordant un droit de vote identique à des actions de valeurs nominales différentes.

Si l'on prend, par exemple, le cas d'un capital d'un million de francs, représenté par 900 actions de 1,000 francs, et 1,000 actions de 100 francs, ayant, les unes et les autres un pouvoir de vote égal, on constate que la vie sociale est à la merci des intérêts ne représentant que 10 % du capital.

Ce procédé n'a d'autre but que de fausser la représentation des intérêts. L'on n'aperçoit pas le motif légitime qui pourrait le justifier.

Il convient donc d'y mettre un terme.

En réalité, les actions de valeur nominale réduite ne doivent être que des coupures des actions de valeur plus élevée. C'est pourquoi nous insérons, à la suite de la prescription proportionnant le droit de vote de l'action à la fraction de capital qu'elle représente, la disposition autorisant la division des actions en coupures et fixant les droits de celles-ci.

*
**

Le cas des actions à revenu fixe, sans autre participation dans les bénéfices, doit retenir l'attention.

Il ne peut être question de les assimiler aux obligations, desquelles elles se différencient par des caractères essentiels.

L'on ne peut contester non plus qu'elles ne soient représentatives du capital.

Il n'est pas justifié, cependant, et il serait dangereux, d'autre part, de les maintenir, au point de vue du droit de vote, sur le même pied que les actions ordinaires.

Leurs souscripteurs ont entendu limiter l'intérêt qu'ils prennent au développement de la société. Ils doivent admettre que soit limité également, le contrôle qu'ils peuvent exercer sur son activité.

Dès lors qu'ils sont assurés que les bénéfices réalisés permettront la distribution de leur intérêt fixe, le développement des affaires ne leur importe pas au même titre qu'aux porteurs d'actions ordinaires.

Dans le cas contraire, les uns et les autres retrouvent un intérêt identique, puisque c'est la sauvegarde même de leur capital qui est remise en cause.

Il paraît donc équitable de leur accorder, en principe, un droit de vote équivalent à celui des autres actions de capital, mais de ne leur en permettre l'exercice que si le paiement de leur intérêt fixe est suspendu.

In weerwil van dit rechts beginsel, hebben talrijke vennootschappen een stemprivilegie ingevoerd, hetzij door een meervoudige stem toe te kennen aan een groep aandeelen, hetzij door een zelfde stemrecht te verleen aan aandeelen van verschillende nominale waarde.

Zoo men, bij voorbeeld, het geval neemt van een kapitaal groot één miljoen frank, vertegenwoordigd door 900 aandeelen van 1,000 frank, en 1,000 aandeelen van 100 frank, hebbende, de eene en de andere een gelijke stemkracht, bevindt men dat het bestaan der firma heelemaal afhankelijk is van de belangen die slechts 10 t. h. van het kapitaal vertegenwoordigen.

Deze handelwijze heeft geen ander doel dan de vertegenwoordiging der belangen te ontwrichten. Men begrijpt niet goed door welke wettige reden dit zou kunnen gerechtvaardigd worden.

Het is dus noodig er een einde aan te maken.

In werkelijkheid, moeten de aandeelen van verminderde nominale waarde slechts coupures zijn van aandeelen van hoogere waarde. Daarom lasschen wij, na het voorschrift dat het stemrecht van het aandeel evenredig maakt met de daardoor vertegenwoordigde breuk van kapitaal, de bepaling in waarbij de splitting der aandeelen in coupures wordt toegelaten en dezer rechten worden vastgesteld.

*
**

Wij moeten even stil blijven bij het geval van aandeelen met vasten interest, zonder andere deelneming in de winsten.

Er kan geen sprake van zijn ze gelijk te stellen met de obligaties, waarvan zij door essentiele kenmerken verschillen.

Men kan ook niet betwisten dat zij het kapitaal vertegenwoordigen.

Het is evenwel niet billijk, en het zou gevaarlijk zijn, anderzijds, ze onder opzicht van stemrecht op gelijken voet te houden als de gewone aandeelen.

De inschrijvers op die aandeelen hebben hun belangstelling in de uitbreiding van de vennootschap willen beperken. Zij moeten aannemen dat de controle die zij mogen uitoefenen over hare werkzaamheid ook beperkt weze.

Van zoodra zij zeker zijn dat de gemaakte winsten het uitkeeren van hun vasten interest mogelijk maken, heeft de uitbreiding van de zaken voor hen niet zooveel belang als voor de bezitters van gewone aandeelen.

In het tegenovergesteld geval, hebben de eenen en de anderen een zelfde belang, vermits het de vrijwaring zelf van hun kapitaal is, dat opnieuw wordt naar voren gebracht.

Het schijnt dus billijk hun, in beginsel, een stemrecht te verleen gelijk aan dit van de andere kapitaal-aandeelen, maar hun dat enkel te laten uitoefenen wanneer de uitbetaling van hun vasten interest is geschorst.

**

Nous avons vu que le nombre de voix attribuées à l'ensemble des parts bénéficiaires ne pourrait jamais être supérieur à la moitié du nombre des voix attribuées à l'ensemble des actions représentatives des actions de capital.

Est-il encore nécessaire, dans ces conditions, de régler la détermination du droit de vote des titres de divers rangs qui pourraient être créés dans le cadre de cette catégorie?

La réponse doit être affirmative. Car, pour être de moindre portée, des abus pourraient cependant être commis encore.

Le critérium de l'intérêt social d'une part bénéficiaire se trouve dans sa participation aux bénéfices.

Si donc des sociétés jugent opportun de créer des parts bénéficiaires de rangs différents, il est légitime de décider que leur droit de vote sera proportionnel à leur participation dans les bénéfices. C'est en vain que l'on recherche les motifs qui pourraient justifier une dérogation à cette règle.

Toute autre formule d'attribution susciterait, au contraire, le soupçon de mobiles qui seraient incompatibles avec l'esprit de la réforme envisagée.

L'interdiction d'attribuer à une part bénéficiaire quelconque un droit de vote supérieur à celui d'une action de capital la moins pourvue, constitue une précaution supplémentaire pour éviter la création d'instruments de vote disproportionnés.

Il en est de même de la disposition générale insérée à la fin de l'article premier, frappant de nullité tout privilège de vote créé en dehors des règles prévues.

La proposition de loi accorde, aux sociétés intéressées, un délai de quinze mois pour mettre leurs statuts en concordance avec les dispositions nouvelles.

Eu égard à l'importance de la question il importe que celle-ci soit résolue sans précipitation et puisse être portée devant les assemblées générales ordinaires.

Si la date statutairement fixée pour l'assemblée générale ordinaire est trop rapprochée de la publication de la loi, le délai prévu permet à la société de reporter la délibération à l'assemblée générale ordinaire de l'exercice suivant.

Dans le cas le plus défavorable, un minimum de trois mois à partir de la publication de la loi, sera donc toujours assuré pour la préparation de la révision des statuts.

Jules MATHIEU.

**

Wij hebben gezien dat het getal stemmen toegekend aan de gezamenlijke winstaandeelen nooit zou mogen hooger zijn dan de helft van het getal stemmen toegekend aan de gezamenlijke het kapitaal vertegenwoordigende aandeelen.

Is het onder die voorwaarden nog noodig de bepaling te regelen van het stemrecht der titels van verschillenden graad, die zouden kunnen uitgegeven worden binnen het kader van deze categorie?

Het antwoord moet bevestigend luiden. Want misbruiken, al zijn ze van minder beteekenis, zouden nochtans nog kunnen gepleegd worden.

Het criterium van het maatschappelijk belang van een winstaandeel ligt in zijn deelneming in de winsten.

Wanneer dus zekere vennootschappen het wensche-lijk oordeelen winstaandeelen van verschillenden rang uit te geven, is het billijk te beslissen dat hun stemrecht in verhouding zal zijn tot hun aandeel in de winsten. Vruchteloos zou men naar redenen zoeken die eene afwijking van dien regel kunnen billijken.

Elke andere formule van toekenning zou daarentegen de verdenking kunnen doen oprijzen van drijfveeren die niet zouden kunnen samengaan met den geest van de voorgenomen hervorming.

Het verbod aan eender welk winstaandeel een hooger stemrecht toe te kennen dan dit van het laagste kapitaalsaandeel, is eene bijkomende voorzorg om het tot stand komen van buiten verhouding staande stemmingsmiddelen te vermijden.

Hetzelfde kan gezegd van de algemeene bepaling, ingelascht aan het einde van het eerste artikel, waarbij alle voorkeur aan eene stem toegekend buiten de voorziene regels om, met nietigheid wordt getroffen.

Het wetsvoorstel verleent aan de belanghebbende vennootschappen een termijn van vijftien maanden om hunne statuten in overeenkomst te brengen met de nieuwe schikkingen.

Ten aanzien van het groot belang dezer quaestie, is het noodig dat zij zonder overhaasting worde opgelost en dat zij kunne gebracht worden voor de gewone algemeene vergaderingen.

Ligt de door de statuten bepaalde datum voor de gewone algemeene vergadering te dicht bij de bekendmaking der wet, zoo laat de voorziene termijn aan de vennootschap toe de bespreking te brengen voor de gewone algemeene vergadering van het volgende boekjaar.

In het meest ongunstig geval, is dus een minimum van drie maanden van af de bekendmaking der wet, steeds verzekerd om de herziening van de statuten voor te bereiden.

Jules MATHIEU.

PROPOSITION DE LOI**Article premier.**

L'article 41 de la loi sur les Sociétés commerciales est libellé comme suit :

Le capital des sociétés anonymes se divise en actions avec ou sans mention de valeur. Indépendamment des actions représentatives du capital social, il peut être créé des parts bénéficiaires. Les statuts déterminent les droits qui y sont attachés.

Il ne peut être attribué à aucun titre, de quelque nature qu'il soit, un droit de vote supérieur à une voix.

Le nombre des voix attribuées à l'ensemble des parts bénéficiaires ne pourra en aucun cas dépasser la moitié du nombre des voix attribuées à l'ensemble des actions représentatives du capital.

Le droit de vote attribué à chaque action de capital sera proportionnel à la fraction du capital qu'elle représente.

Les actions peuvent être divisées en coupures qui, réunies en nombre suffisant, confèrent les mêmes droits que l'action.

Les actions et les coupures portent un numéro d'ordre.

Les actions à revenu fixe, sans autre participation dans les bénéfices, ne jouiront du droit de vote que si le paiement de leur intérêt fixe est suspendu.

Le droit de vote attribué aux parts bénéficiaires, qu'elles soient de même rang ou de rangs divers, sera déterminé proportionnellement à leur participation dans la répartition des bénéfices, sans que la quotité prévue ci-dessus en ce qui concerne le nombre de voix attribuées à l'ensemble des parts, puisse être dépassée.

Aucune part bénéficiaire ne pourra avoir un droit de vote supérieur à celui de l'action de capital la moins pourvue.

Toute disposition ayant pour effet de créer, en dehors des règles qui précèdent, un privilège de vote en faveur d'une catégorie ou d'un groupe quelconque d'actions, sera nulle et de nul effet.

Disposition transitoire.**Art. 2.**

A l'expiration du délai de quinze mois à dater de sa publication, la présente loi sera obligatoire pour toutes les sociétés anonymes constituées avant cette publication.

WETSVOORSTEL**Eerste artikel.**

Artikel 41 der wet op de Vennootschappen van Koophandel luidt als volgt :

Het kapitaal der naamlooze vennootschappen wordt gesplitst in aandelen met of zonder vermelding van waarde. Behalve de aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen, kunnen er winstaandeelen worden gemaakt. De statuten bepalen welke rechten daaraan verbonden zijn.

Aan geen enkelen titel, van welken aard hij ook weze, mag meer dan eene stem worden toegekend.

Het aantal stemmen aan de gezamenlijke winstaandeelen toegekend mag, in geen geval, de helft overschrijden van het getal stemmen dat aan de gezamenlijke aandelen, die het kapitaal vertegenwoordigen, wordt toegekend.

Het stemrecht dat aan elk kapitaalsaandeel wordt toegekend, zal in verhouding zijn tot de breuk van het kapitaal die daardoor wordt vertegenwoordigd.

De aandelen mogen in coupures worden gesplitst welke, in voldoende getal vereenigd, dezelfde rechten geven als het aandeel.

De aandelen en de coupures zijn van een volgnummer voorzien.

De aandelen met een vast inkomen, zonder andere deelneming in de winsten, zullen alleen stemrecht bezitten, wanneer de uitbetaling van hun vasten interest is geschorst.

Het aan de winstaandeelen toegekend stemrecht, onaan gezien of die aandelen van denzelfden of van verschillenden rang zijn, zal worden bepaald naar verhouding van hunne deelneming in den omslag der winsten, zonder dat de hierboven voorziene quotiteit, voor wat betreft het aantal stemmen aan de gezamenlijke aandelen toegekend, mag overschreden worden.

Geen enkel winstaandeel mag een hooger stemrecht bezitten dan dat van het minst bedeelde kapitaalsaandeel.

Iedere bepaling welke voor gevolg heeft van, buiten de voorafgaande regelen, een stemvoorrecht te verleen aan een categorie of om 't even welke groep van aandelen, zal nietig en zonder waarde zijn.

Overgangsbepaling.**Art. 2.**

Na verloop van den termijn van vijftien maanden, te rekenen van af hare bekendmaking, zal de tegenwoordige wet bindend zijn voor al de vóór deze bekendmaking opgerichte naamlooze vennootschappen.

A défaut par les sociétés d'avoir révisé leurs statuts en vue de la mise en concordance avec les dispositions de la présente loi, le paragraphe final de l'article 1er recevra son application.

Mochten de vennootschappen in gebreke zijn gebleven hun statuten te herzien, ten einde ze in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de tegenwoordige wet, zal de slotparagraaf van het eerste artikel worden toegepast.

Jules MATHIEU.

É. BRUNET.

Jos. MERLOT.

Eug. SOUDAN.

H. DE RASQUINET.
